

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยและพัฒนาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานวัตกรรมการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) เพื่อศึกษาความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และความพึงพอใจจากการใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งดำเนินวิจัยโดยอาศัยการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ บุคลากรภาครัฐ บัณฑิตอาสา ประชาชนและผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์และเทคโนโลยี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสำรวจ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การฝึกอบรมและการทดลองปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ค่า PNI และการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตาม วัตถุประสงค์ อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

1) ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

สภาพปัจจุบัน

จากการดำเนินการสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน 305 คน ซึ่งกระจายไปตามกลุ่ม เพศ อายุ รายได้ การศึกษา สถานภาพสมรสและอาชีพที่แตกต่างกัน พบว่า ประชาชนมีการรับรู้ต่อการแสดงบทบาทหน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ของ ศอ.บต. อยู่ในระดับมาก โดยช่องทางการรับรู้ส่วนใหญ่จะเป็นบัณฑิตอาสา ซึ่งเป็นสื่อบุคคลที่เป็นตัวกลางที่ได้รับข้อมูลข่าวสารมากที่สุด รองลงมาเป็นการรับรู้ผ่านป้ายโฆษณาต่างๆ ซึ่งป้ายที่ประชาชนเห็นข่าวได้มากที่สุด คือ จุดป้ายหน้ามัสยิดกลางประจำจังหวัดยะลา/ปัตตานี/นราธิวาส นอกจากนี้ประชาชนยังติดตามข่าวสารผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และรายการโทรทัศน์ และช่องทางผ่านสื่อออนไลน์ ได้แก่ เฟซบุ๊ก ไลน์ และยูทูป ซึ่งเป็นโซเชียลมีเดียที่ประชาชนใช้งานมากที่สุด และโดยส่วนใหญ่ติดตามข่าวประชาสัมพันธ์เฟซบุ๊กไลฟ์ ผ่านอุปกรณ์ที่ใช้ในการติดตามข่าวประชาสัมพันธ์ ได้แก่ โทรศัพท์/สมาร์ตโฟน มากที่สุด ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นประจำทุกวัน ช่องทางติดตามข่าวประชาสัมพันธ์รองลงมาได้แก่ โทรทัศน์

1.1) สภาพที่พึงประสงค์โดยนำเสนอผ่านค่าความต้องการจำเป็น (PNI)

ผลการสำรวจพบว่าประชาชนต้องการให้บัณฑิตอาสาทำงานในพื้นที่ที่มีความต้องการจำเป็นเป็นลำดับที่ 1 เรื่องการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เป็นลำดับที่ 2 และ ศอ.บต. เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ประชาชนในพื้นที่รู้จัก และเป็นหน่วยงานแรกที่ประชาชนคิดถึงเมื่อต้องการความช่วยเหลือ เป็นลำดับที่ 3

สำหรับเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. ต้องมีความเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ต้องมีหลากหลายช่องทางและมีข้อมูลเป็นปัจจุบัน เป็นลำดับที่ 2 และ เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. มีการนำเสนอข่าวสารผ่านช่องทางโทรทัศน์สามารถพบเห็นได้บ่อยครั้ง และอยู่ในรายการที่ได้รับความนิยมทั่วประเทศ เป็นลำดับที่ 3

ช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) “ข่าว ศอ.บต.” มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านสื่อวิทยุและโทรทัศน์ เป็นลำดับที่ 2 และ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อบุคคล เช่น บุคลากรของ ศอ.บต., บัณฑิตอาสาฯ, ผู้นำศาสนา และผู้นำท้องถิ่น เป็นลำดับที่ 3

บัณฑิตอาสาต้องมีทักษะการใช้สื่อออนไลน์ในการกระจายข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายช่องทาง เช่น ไลน์ (Line), เฟซบุ๊ก (Facebook), กระดานข่าว ออนไลน์ (Web board), กระตุ๋ออนไลน์ (Topic) มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 บัณฑิตอาสาต้องมีการเก็บข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบนำมาวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกเดือน เป็นลำดับที่ 2 และ บัณฑิตอาสาต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลองค์ความรู้ และพัฒนาทักษะใหม่ๆ อยู่เสมอ เป็นลำดับที่ 3

ศอ.บต. มีการนำเสนอนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆ ในยุคดิจิทัลคอนเทนต์ เช่น ตี๊กต็อก (Tiktok), ยูทูบ (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media) เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 มีกิจกรรมสร้างเครือข่าย เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นลำดับที่ 2 และมีจดหมายข่าว แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นลำดับที่ 3

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเนื้อหา/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารต้องต้องมีความเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ด้านการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ เป็นลำดับที่ 2 ได้แก่ ช่องทางสื่อออนไลน์ โดยการนำเสนอนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆ ในยุคดิจิทัลคอนเทนต์ เช่น ตี๊กต็อก (Tiktok), ยูทูบ (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media) และ ลักษณะการทำงานและทักษะการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสาฯ เป็นลำดับที่ 3 ซึ่งได้แก่การเป็นสื่อบุคคลในการกระจายข้อมูลข่าวสารในพื้นที่หลากหลายช่องทาง

1.3) การปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการพัฒนาและแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การปฏิบัติหน้าที่จริงในสถานการณ์เฉพาะหน้าบัณฑิตอาสาจะต้องพบกับเงื่อนไขที่แตกต่างกันออกไปซึ่งจากการศึกษาในประเด็นการทำหน้าที่ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ องค์กรประกอบที่มีความจำเป็นในการดำเนินการมีดังต่อไปนี้

1) สถานที่เครื่องมือ อุปกรณ์ใดๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการ บัณฑิตอาสาต้องการเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน โดยที่ผ่านมามีบัณฑิตอาสาได้ใช้อุปกรณ์ส่วนตัวในการทำงาน ได้แก่ โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ ซึ่งในบางครั้งก็ไม่สะดวกเท่าที่ควร สำหรับบัณฑิตอาสาบางคนที่ไม่มียุทธศาสตร์ส่วนตัวเพียงพอในการจัดซื้ออุปกรณ์ดังกล่าวจึงส่งผลให้เกิดการทำงานที่ล่าช้า หรือไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวซึ่ง

ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน จะเห็นได้ว่าหากต้องการให้การทำงานของบัณฑิตอาสาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ในขั้นต้นต้องดำเนินการเรื่องของการดูแล อำนาจความสะดวกในเรื่องของสถานที่ทำงานในลักษณะสำนักงานที่เฉพาะเจาะจง และสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น โน้ตบุ๊ก หรือคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ เพื่อให้บัณฑิตอาสาได้ทำงานได้อย่างสะดวก และมีความหมายในเชิงบทบาทมากขึ้น

2) การใช้สื่อในการทำงาน การทำงานของบัณฑิตอาสาที่ผ่านมาได้มีการใช้สื่อออนไลน์ในช่องทางต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่และการสื่อสารระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือระหว่างบัณฑิตอาสาด้วยกัน แต่ในภาพที่พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้สื่อเหล่านี้ได้กลับมีบางพื้นที่ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ โดยแต่ละพื้นที่อาจมีความแตกต่างกันเรื่องความพร้อม แต่ความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่มองว่าการใช้สื่อในการดำเนินงานปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาที่มีความจำเป็น มีความสำคัญ และจะเป็นตัวช่วยที่ดีในการดำเนินการพัฒนาและแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ นอกจากนี้ความต้องการมีสื่อในการทำงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมแล้ว บัณฑิตอาสาเองมองว่าควรมีการพัฒนาตัวของบัณฑิตอาสาในเรื่องของการทำหน้าที่สื่อให้สมบูรณ์ เพราะแต่ละคนที่เข้ามาทำหน้าที่บัณฑิตอาสาบางคนขาดความรู้เรื่องสื่อ

จากความเป็นจริงที่เกิดขึ้นที่สะท้อนผ่านความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการจัดการสื่อสาร การพัฒนารูปแบบสื่อ และการพัฒนาทักษะการสื่อสารของคนทำงานที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การทบทวนเรื่องแนวทางการจัดการในเรื่องเหล่านี้เป็นประเด็นเร่งด่วนที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือบัณฑิตอาสาเองต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวทางในการจัดการ “สื่อ” เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการพัฒนาและแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในลำดับต่อไป

3) การมีคณะทำงานที่เป็นรูปแบบที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม จากข้อมูลพบว่าการดำเนินการที่ผ่านมาของบัณฑิตอาสาเป็นการทำงานในลักษณะการฝากงานโดยหน่วยงานต่างๆ ให้กับบัณฑิตอาสา ซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดของ ศอ.บต. แต่ไม่ได้มีการเชื่อมร้อยในลักษณะของการทำงานที่เป็นระบบ ส่งผลให้บัณฑิตอาสา มองว่าเป็นความไม่ชัดเจนในการทำงาน เช่น ขาดระบบการส่งต่องาน การส่งต่อข้อมูล ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ซึ่งคณะทำงานที่เป็นรูปธรรมมีผังโครงสร้างที่ชัดเจนจะช่วยทำให้การทำงานในฐานะผู้เชื่อมประสานของบัณฑิตอาสาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะการกำหนดโครงสร้างที่ชัดเจนจะทำให้ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่สามารถส่งต่อภารกิจการทำงานระหว่างกันได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งลดปัญหาความ “ไม่รู้” ความ “ไม่เข้าใจ” ลงไปได้ ความไม่รู้ความไม่เข้าใจที่เกิดขึ้นเกิดจากการให้สถานะและบทบาทที่ไม่ชัดเจนของบัณฑิตอาสา บางหน่วยงานมอบหมายงานให้รายละเอียดที่ชัดเจน ในขณะที่บางหน่วยงานไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ แก่บัณฑิตอาสา ทำให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างยากลำบาก ไม่สามารถส่งต่อข้อมูลให้กับประชาชนใน

ท้องถิ่นได้ จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าเรื่องของการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ที่ชัดเจนจะส่งผลที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจนจะช่วยสนับสนุนให้บัณฑิตอาสาที่มีขอบเขตหน้าที่ของตนเองชัดเจน หน่วยงานหรือชุมชนรับรู้โดยทั่วไป ซึ่งนอกจากจะเกิดความร่วมมือในการทำงานแล้วยังเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้บัณฑิตอาสาได้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงานเพิ่มขึ้น

4) การสนับสนุนการทำงานของบัณฑิตอาสาของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) จากความเป็นมาที่กล่าวไปแล้วข้างต้นว่า บัณฑิตอาสาเกิดขึ้นและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ศอ.บต. หากแต่ในความเป็นจริงที่เกิดขึ้นบัณฑิตอาสาส่วนใหญ่รู้สึกว่าการทำหน้าที่ที่ผ่านมาไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควรจะเป็น บางส่วนมองว่าบัณฑิตอาสาที่มีความสามารถชัดเจนเป็นทุนเดิมก่อนเข้ามาทำหน้าที่บัณฑิตอาสา จะเป็นกลุ่มที่ได้รับการดูแลและได้รับการสนับสนุนจาก ศอ.บต. เอง หรือหน่วยงานราชการ องค์กรอิสระต่าง ๆ สามารถเข้าถึงแหล่งทุนสามารถเข้าถึงโครงการที่จะนำไปพัฒนาในพื้นที่ของตนเองได้ ในขณะที่บัณฑิตอาสาจำนวนมากไม่ได้มีความสามารถเช่นนั้น ด้วยภูมิหลังที่แตกต่างกันนี้บัณฑิตอาสา มองว่า ศอ.บต. ควรให้การสนับสนุน ควรพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตอาสาให้มีความสามารถใกล้เคียงกัน หรือจัดให้มีการจัดการความรู้ มีการแลกเปลี่ยนรูปแบบการทำงานระหว่างพื้นที่ที่เข้มแข็งกับพื้นที่ที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ในลักษณะของการสนับสนุนระหว่างกัน ดังนั้นในการทำงานของบัณฑิตอาสา ศอ.บต. ต้องมีการจัดการที่เป็นระบบ โดยให้การสนับสนุนในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ที่จำเป็น ในที่นี้ ศักยภาพที่ต้องพัฒนาเร่งด่วน คือ เรื่องของความสามารถในการสื่อสาร และการสนับสนุนในเรื่องของการบริหารจัดการ ได้แก่ คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ หรือการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนให้กับบัณฑิตอาสาในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

2) ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษาในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้นำผลที่ได้มาใช้ในการกำหนดแนวทางพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการนำเอาประเด็นที่มีค่า PNI สูง และองค์ประกอบที่สำคัญในการทำงานของ

บัณฑิตอาสาสมัครเป็นประเด็นในการร่วมกันกำหนดรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

2.1) รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ STCRIE ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญในการดำเนินการ ทั้งหมด 5+1 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Set คือ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมในเรื่ององค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการ การบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ได้แก่ การมีทีม (T) การมีช่องทางสื่อสาร (C) การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริหารจัดการ (S) และตัวแทนในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (R) ได้แก่ บัณฑิตอาสา

Train คือ ขั้นตอนที่ 2 การฝึกอบรมและพัฒนาตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการในทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะในการสื่อสาร การพูดในที่ชุมชน การผลิตสื่อ การผลิตคอนเทนต์ต่างๆ เป็นต้น

Create คือ ขั้นตอนที่ 3 การผลิตสื่อ คอนเทนต์ หรือ การเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่มีในรูปแบบเอกสารเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์รูปแบบต่างๆที่น่าสนใจ ซึ่งต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน สุขภาพ การศึกษา การทำงาน รวมถึงโอกาสพิเศษต่างๆ

Relationship คือ ขั้นตอนที่ 4 การสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนในกรณีที่ไม่ใช่บัณฑิตอาสา เพราะตามแนวทางของโรเจอร์บุคคัลที่จะทำหน้าที่ในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะคือ การได้รับความไว้วางใจและเชื่อมั่นจากชุมชน ซึ่งบัณฑิตอาสาเป็นคนในพื้นที่จึงมีความสัมพันธ์ที่ดีที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจเป็นการเฉพาะ ดังนั้นหากผู้ทำหน้าที่ไม่ใช่บัณฑิตอาสา หรือคนในพื้นที่ที่โดยตรงต้องดำเนินการในขั้นตอนสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน

Integration of innovation diffusion and public relations acting by Roger's procedure คือ ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการแพร่กระจายนวัตกรรมตามแนวทางของโรเจอร์ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน

Evaluation คือ ขั้นตอนที่ 6 การประเมิน ระหว่างดำเนินการแต่ละขั้นเพื่อที่จะแก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินการ และการประเมินหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ เพื่อสรุปผลการแพร่กระจายนวัตกรรม

2.2) การดำเนินการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมในเรื่ององค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการ การบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ได้แก่ การมีทีม (T) การมีช่องทางสื่อสาร (C) การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริหารจัดการ (S) และตัวแทนในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (R) ได้แก่ บัณฑิตอาสา โดยการกำหนดให้บัณฑิตอาสาจาก 3 จังหวัด ทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารเป็น กลุ่มไลน์ และเฟซบุ๊กที่บัณฑิตอาสาใช้งานอยู่

ขั้นตอนที่ 2 การฝึกอบรมและพัฒนาตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการในทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะในการสื่อสาร การพูดในที่ชุมชน การผลิตสื่อ การผลิตคอนเทนต์ต่างๆ เป็นต้น โดยวางแผนในการเตรียมความพร้อมผู้ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดนวัตกรรม ซึ่งได้แก่บัณฑิตอาสาทั้ง 3 จังหวัด ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยได้คัดเลือกตัวแทนบัณฑิตอาสาจากทุกอำเภอๆ ละ 2 คน ประธานบัณฑิตอาสาจังหวัดละ 1 คน ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 2 โครงการดังต่อไปนี้

1) พัฒนาทักษะการพูดในที่ชุมชน ซึ่งเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการฝึกปฏิบัติจริงหลังการเรียนรู้ทฤษฎี จำนวน 18 ชั่วโมง โดยวิทยากร ได้แก่ นายอาร์ปีติน วงศ์กาแข็ง นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สังกัดศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (รายละเอียดในภาคผนวก)

2) พัฒนาทักษะการผลิตคลิปสั้นเพื่อเผยแพร่ในสื่อออนไลน์อย่างง่าย ซึ่งเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการฝึกปฏิบัติจริงหลังการเรียนรู้ทฤษฎี จำนวน 18 ชั่วโมง โดยวิทยากร ได้แก่ ดร.พิชญ์สินี ไสยสิทธิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (รายละเอียดในภาคผนวก) และมอบหมายให้ฝึกปฏิบัติโดยการผลิตคลิปที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน สุขภาพ การศึกษา การทำงาน รวมถึงโอกาสพิเศษต่างๆ ทั้งหมด 8 คลิป ได้แก่

- 1) การสำรวจคนไร้สัญชาติ/ไม่มีเลข 13 หลัก (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 2) สิทธิประโยชน์จากการมีเลข 13 หลัก (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 3) สายด่วนอุ่นใจ 1880 (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 4) ช่องทางประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 5) แนะนำภารกิจบัณฑิตอาสา (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 6) การเตรียมตัวเดือนรอมฎอน (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 7) นวัตกรรมจัดการลูกน้ำุงลาย (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 8) นวัตกรรมเพื่อนข้างบ้าน (รายละเอียดในภาคผนวก)

จะเห็นได้ว่าคลิปที่ 1-6 เป็นคลิปการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์ เพื่อฝึกให้บัณฑิตอาสาสมัครคุ้นเคยกับการทำคลิปอย่างง่าย จากนั้นจึงมอบหมายให้ทำคลิปที่เป็นนวัตกรรม เป็นคลิปที่ 7-8 ได้แก่ นวัตกรรมการจัดการลูกน้ำยุงลาย ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ต้องการถ่ายทอดให้ชุมชนได้จัดการนำเอาสมุนไพรที่หาได้ในชุมชนมาจัดการกับยุงลายที่เป็นพาหะนำโรค และนวัตกรรมเพื่อนข้างบ้านซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ต้องการถ่ายทอดให้ชุมชนได้ร่วมกันดูแลเพื่อนบ้านในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้มอบหมายข้อมูลนวัตกรรมให้บัณฑิตอาสาสมัครจัดทำคลิป และดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมผ่านขั้นตอนทั้ง 6 ของการถ่ายทอดนวัตกรรมตามแนวทางของโรเจอร์

3. ผลการสำรวจความตระหนักรู้และความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาสมัครเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลจากการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมปรากฏเป็น 3 ส่วน คือ การประเมินผลการรับรู้ ความตระหนักรู้ และความพึงพอใจของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่จัดกิจกรรมถ่ายทอดนวัตกรรม ซึ่งเป็นผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ดังต่อไปนี้

จากการดำเนินการสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน 352 คน ซึ่งกระจายไปตามกลุ่ม เพศ อายุ รายได้ การศึกษา สถานภาพสมรสและอาชีพที่แตกต่างกัน พบว่า ประชาชนมีการรับรู้เกี่ยวกับการสื่อสารการประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. เรื่องที่บัณฑิตอาสาสมัครทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. อย่างสม่ำเสมอ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ศอ.บต. มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมที่ทำนรับรู้อย่างสม่ำเสมอ และ ศอ.บต. เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ประชาชนในพื้นที่รู้จัก และเป็นหน่วยงานแรกที่ประชาชนคิดถึงเมื่อต้องการความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

ประชาชนมีการรับรู้เกี่ยวกับเนื้อหา/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. เรื่องข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีหลากหลายช่องทาง และมีข้อมูลเป็นปัจจุบัน มากที่สุดและรองลงมาได้แก่ เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. ที่มีการออกแบบอินโฟกราฟิก (Infographic) เป็นที่น่าสนใจ ตรงประเด็น และเนื้อหาสาระครบถ้วนทุกข่าว ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ประชาชนมีการรับรู้เกี่ยวกับช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของ ศอ.บต. เรื่องการมีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) “ข่าว ศอ.บต.” มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ ได้แก่ ยูทูบ (Youtube)/ ไลน์ (Line)/ เฟซบุ๊ก (Facebook)/ ทวิตเตอร์ (Twitter)/ นสพ.ออนไลน์ และบทความออนไลน์ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ประชาชนมีการรับรู้เกี่ยวกับการทำงานและทักษะการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสา เรื่อง บัณฑิตอาสามีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน ชุมชนในเขตที่ตนรับผิดชอบและเป็นบุคคลที่ประชาชนสามารถขอความช่วยเหลือหรือ สอบถามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ ศอ.บต. หรือหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานเอกชนอื่น ๆ ได้ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ บัณฑิตอาสาทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ประชาชนมีการรับรู้เกี่ยวกับการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ เรื่องการสร้างความรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยคลิปวิดีโอเผยแพร่ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ศอ.บต. สามารถสร้างความรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการนำเสนอนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆ ในยุคดิจิทัลคอนเทนต์ เช่น ตี๊กต็อก (Tiktok), ยูทูป (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media) ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ประชาชนมีความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่องการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้อง มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ความสามารถในการจัดการและใช้สื่อหลากหลายช่องทางสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ประชาชนมีความตระหนักรู้ในประเด็นผู้มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นได้ มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ หากทุกฝ่ายร่วมมือกันจะสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

ประชาชนมีความตระหนักรู้ในประเด็นหน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่องบัณฑิตอาสาสามารถสร้างความเข้าใจในปัญหาและหาแนวทางร่วมกันกับพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ บัณฑิตอาสาควรมีบทบาทที่ชัดเจนในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านกระบวนการ ในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา มีความยืดหยุ่น สามารถปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ประโยชน์จากกระบวนการจัดกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาทุกขั้นตอน

ประชาชนมีความพึงพอใจ**ด้านบัณฑิตอาสา** เรื่องการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ด้วยความเสมอภาคเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มากที่สุด รองลงมาได้แก่ บัณฑิตอาสาที่มีความรู้ความสามารถในการบริการเช่น การตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัย แนะนำ ในการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา

ประชาชนมีความพึงพอใจ**ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** เรื่องการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา มีป้าย/สัญลักษณ์ ที่แสดงจุดจัดกิจกรรมหรือให้บริการ อย่างชัดเจน มากที่สุด และเป็นที่น่าสนใจว่า ประเด็นครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ เช่นโต๊ะ เก้าอี้ ระบบภาพและเสียง อื่นๆ ที่ใช้สำหรับการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ประชาชนมีความพึงพอใจ**ด้านคุณภาพและการนำไปใช้** เรื่องที่สามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ไปบอกต่อหรือถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ กิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ตรงตามความต้องการและสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ประชาชนมีการรับรู้บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ของ ศอ.บต. พร้อมช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมด้านการสื่อสารของประชาชนในพื้นที่ ประชาชนส่วนใหญ่มีการรับรู้ทั้งในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ของ ศอ.บต. ช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมการสื่อสารสู่ประชาชนในพื้นที่ การมีสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประชาชนติดตามข่าวประชาสัมพันธ์หรือบทความของ ศอ.บต. การมีสื่อวิทยุกระจายเสียงที่ประชาชนฟังข่าวประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. การมีรายการโทรทัศน์ที่ประชาชนติดตามข่าวประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. การมีป้ายประชาสัมพันธ์ที่ประชาชนได้เห็นข่าวประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. และรับรู้ถึงการมีสื่อออนไลน์ที่ประชาชนติดตามข่าวประชาสัมพันธ์ ของ ศอ.บต. และการผลิตสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น ข่าวประชาสัมพันธ์ เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook live) มิวสิควิดีโอเพลง (Music Video) รวมทั้งการมีสื่อบุคคลที่เป็นตัวกลางให้ประชาชนรับรู้ข่าวประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. ซึ่งได้แก่ บัณฑิตอาสา ส่งผลให้

การดำเนินการในแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นที่รับรู้ได้โดยทั่วไปของประชาชน ซึ่งการดำเนินการผ่านสื่อและตัวบุคคล สอดคล้องกับการวิจัยของ กุสุมา ภูใหญ่และคณะ (2565:46) ที่ได้ทำการศึกษาในประเด็น การสร้างการมีส่วนร่วมด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและใกล้ชิดกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มย่อยหรือชุมชน เพื่อขยายเครือข่ายความร่วมมือและเป้าหมายการขับเคลื่อนมุมมองสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผลการวิจัย พบว่า การสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสันติภาพจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่เชื่อมประสานคนเข้าด้วยกันได้แก่ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การณรงค์ส่งสารเชิงบวกเพื่อลดความเกลียดชังในสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงการออกแบบกราฟฟิกเป็นสื่อกลางในการสะท้อนตัวตนของคนในชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับอาชารินทร์ แป้นสุข (2562:122) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง อนาคตภาพการสื่อสารในกระบวนทัศน์ใหม่ว่าด้วยคุณค่าของความรักขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ของผู้แทนพิเศษของรัฐบาล ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารในกระบวนทัศน์ใหม่ว่าด้วยคุณค่าของความรักขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนใต้ ที่มีบัณฑิตอาสา เครือข่ายผู้นำชุมชน และเครือข่ายเยาวชน เป็นตัวเดินเรื่องในการดำเนินการ สามารถสร้างความรักความเข้าใจให้กับชุมชนผ่านกระบวนการสื่อสารที่กำหนดได้ ซึ่งเป็นไปตามผลการศึกษาที่พบว่า ทั้งรูปแบบสื่อออนไลน์และสื่อออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) และยูทูบ (Youtube) จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาและแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของหน่วยงานภาครัฐได้ สอดคล้องกับปิยะพร เขตบรรณพต (2553:9) ที่ได้ให้แนวคิดสื่อใหม่ไว้ว่า สื่อใหม่เป็นเรื่องของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในรูปแบบดิจิทัลและมีแนวโน้มในการเป็นสื่อหลักที่สำคัญที่แสดงบทบาทชัดเจนในการนำเสนอสื่อในรูปแบบต่างๆ ที่สำคัญในปัจจุบันและอนาคต โดยที่สื่อใหม่นี้จะมีความโดดเด่นแตกต่างกันไปตามประเภทของสื่อ ตามประโยชน์และวัตถุประสงค์ของการทำงานของสื่อแต่ละประเภท

สำหรับประเด็นที่บัณฑิตอาสาทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ประเด็น ศอ.บต. มีการประชาสัมพันธ์เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เป็นลำดับที่ 2 และ ศอ.บต. เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ประชาชนในพื้นที่รู้จักและเป็นหน่วยงานแรกที่ประชาชนคิดถึงเมื่อต้องการความช่วยเหลือ เป็นลำดับที่ 3 สอดคล้องกับแนวคิดการแก้ปัญหาที่ระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ในหมวดหลักที่ 12 ที่ได้กล่าวถึง เรื่องของการพัฒนากำลังคนให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะทำหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งบัณฑิตอาสาเป็นประชาชนในพื้นที่จึงสามารถสร้างความไว้วางใจในการทำหน้าที่หลักในการดำเนินการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) ตามแนวคิดของโรเจอร์ ที่ว่าความพยายามของคณะทำงานที่ใช้สนับสนุนให้เกิดกิจกรรมเพื่อความสำเร็จ เพื่อเกิดการยอมรับตัดสินใจในนวัตกรรม โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ

บุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรที่มีความมุ่งมั่นให้เกิดกระบวนการหรือสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านกิจกรรมรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมและใช้นวัตกรรมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย โดยที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการนี้หมายถึง บุคคลภายนอกที่มีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นผู้มีอิทธิพลในการสร้างแรงจูงใจในการทำให้ผู้อื่นตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม โดยการที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของนวัตกรรม และความสอดคล้องของนวัตกรรมกับความต้องการของประชาชน หรือกลุ่มคนที่ต้องรับนวัตกรรม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องใช้ทักษะ ความอดทน และความมุ่งมั่นในการดำเนินการเป็นอย่างมาก ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงต้องเป็นคนที่ได้รับความไว้วางใจและสามารถเข้าถึงกลุ่มคนที่ต้องทำการถ่ายทอดนวัตกรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งการแสดงออกของผู้นำการเปลี่ยนแปลงอาจมีความโดดเด่นแตกต่างกันออกไปและสิ่งนี้จะส่งผลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมที่แตกต่างกันตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของผู้นำการเปลี่ยนแปลงแต่ละคน บางครั้งผู้นำการเปลี่ยนแปลงอาจทำหน้าที่ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลง บางครั้งผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพียงแค่อ้างอิงความไว้วางใจจากความสนิทสนมเพื่อนำมน้าวให้เกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลง และส่งผลให้ผู้รับนวัตกรรมทำหน้าที่ในการส่งต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงไปยังสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่ม หรือสังคม (ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล ,2542)

จากผลการวิจัยที่พบว่า ผลการใช้นวัตกรรมการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ก่อให้เกิดการรับรู้ เกี่ยวกับเนื้อหา/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของ คอ.บต. เรื่องข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีหลากหลายช่องทาง และมีข้อมูลเป็นปัจจุบัน เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารของ คอ.บต. ที่มีการออกแบบอินโฟกราฟิก (Infographic) เป็นที่น่าสนใจ ตรงประเด็น และเนื้อหาสาระครบถ้วนทุกข่าว ช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของ คอ.บต. เรื่องการ มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) “ข่าว คอ.บต.” การมีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ ได้แก่ ยูทูบ (Youtube)/ ไลน์ (Line)/ เฟซบุ๊ก (Facebook)/ ทวิตเตอร์ (Twitter)/ นสพ.ออนไลน์ และบทความออนไลน์ การรับรู้เกี่ยวกับการทำงานและทักษะการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสา เรื่องบัณฑิตอาสามีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน ชุมชนในเขตที่ตนรับผิดชอบและเป็นบุคคลที่ประชาชนสามารถขอความช่วยเหลือหรือ สอบถามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ คอ.บต. หรือหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานเอกชนอื่น ๆ ได้ บัณฑิตอาสาทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ การสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยคลิปวิดีโอเผยแพร่ การนำเสนอวัตกรรมการประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆ ในยุคดิจิทัลคอนเทนต์ เช่น ดีก๊ต็อก (Tiktok), ยูทูบ (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media) ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ประชาชนมีความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นได้ และเกิดความพึงพอใจในการดำเนินการตามขั้นตอนของการเผยแพร่นวัตกรรม สอดคล้องกับแนวคิดองค์ประกอบของการประชาสัมพันธ์ที่กำหนดโดยสมาคมประชาสัมพันธ์แห่งสหรัฐอเมริกา (PRSA) อ้างถึงใน Dennis L.et. all (2003) ซึ่งประกอบด้วย การให้ข้อเสนอแนะการวิจัยสื่อมวลชนสัมพันธ์ การเผยแพร่ พนักงานสัมพันธ์ สมาชิกสัมพันธ์ ชุมชนสัมพันธ์ ปัญหาของสาธารณะชน ปัญหาของรัฐบาล ซึ่งวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ มีดังนี้ การประชาสัมพันธ์เป็นการดำเนินการเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และเกิดการยอมรับเพื่อนำไปปรับใช้หรือเพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกัน ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น การเผยแพร่ด้วยเครื่องมือต่างๆ การแจ้งให้ทราบ การอธิบาย เมื่อกลุ่มเป้าหมายได้รับการสื่อสารแล้วจึงเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งปัจจุบันมักเป็นการสื่อสาร 2 ทาง คือ ผู้รับสารสามารถแสดงการโต้ตอบต่อสารที่ได้รับในรูปแบบต่างๆ ได้ ทั้งนี้ท้ายที่สุดแล้วการประชาสัมพันธ์ล้วนดำเนินการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจซึ่งนำไปสู่การพัฒนา การแก้ไขปัญหา และการรักษาชื่อเสียง ภาพลักษณ์ของผู้ที่สื่อสาร ซึ่งผู้ที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวและพิจารณาคัดเลือกข่าวสารตามคุณค่าของข่าวนั้น คือ สื่อมวลชน (Cutlip et. all (1994)

จากแนวคิดที่ว่า การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมที่มีการสื่อสารที่ดีย่อมก่อให้เกิดเครือข่ายการสื่อสารประเภทต่างๆ ที่ครอบคลุมเป้าหมายได้กว้างขวาง ด้วยพลังของกลุ่มคนในกระบวนการทำให้การสื่อสารทำได้อย่างรวดเร็ว ทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน ซึ่งส่งผลให้ประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็ว ทัวถึงและตรงประเด็น ไม่ว่าจะเป็นการเกษตร เศรษฐกิจ การเมือง สาธารณสุข การศึกษา หรือเทคโนโลยี ซึ่งนำไปสู่การพัฒนา การแก้ไขปัญหา และการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ว่า บัณฑิตอาสาฯ มีทักษะการใช้สื่อออนไลน์ในการกระจายข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายช่องทาง เช่น ไลน์ (Line), เฟซบุ๊ก (Facebook), กระดานข่าว ออนไลน์ (Web board), กระทู้ออนไลน์ (Topic) มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ประเด็น บัณฑิตอาสาฯมีการเก็บข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่ที่รับผิดชอบ นำมาวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกเดือน เป็นลำดับที่ 2 และ บัณฑิตอาสาฯมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ และพัฒนาทักษะใหม่ๆ อยู่เสมอ เป็นลำดับที่ 3 และการที่ศอ.บต. มีการนำเสนอนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆ ในยุคดิจิทัลคอนเทนต์ เช่น ตี๊กต็อก (Tiktok), ยูทูบ (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media) เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ประเด็น ศอ.บต. มีกิจกรรมสร้างเครือข่าย เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจใน

การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นลำดับที่ 2 และ ศอ.บต. มีจดหมายข่าว แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นลำดับที่ 3 เป็นประเด็นที่ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญ

การปฏิบัติหน้าที่จริงในสถานการณ์เฉพาะหน้าบัณฑิตอาสาจะต้องพบกับเงื่อนไขที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งจากการศึกษาในประเด็นการทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สิ่งที่มีความจำเป็นในการดำเนินการมีดังต่อไปนี้ 1) สถานที่เครื่องมืออุปกรณ์ใดเพื่อเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการ บัณฑิตอาสาต้องการเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน โดยที่ผ่านมาบัณฑิตอาสาได้ใช้อุปกรณ์ส่วนตัวในการทำงาน ได้แก่ โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ ซึ่งในบางครั้งก็ไม่สะดวกเท่าที่ควร สำหรับบัณฑิตอาสาบางคนที่ไม่มียกประมาณส่วนตัวเพียงพอในการจัดซื้ออุปกรณ์ดังกล่าวจึงส่งผลให้เกิดการทำงานที่ล่าช้าหรือไม่มี จะเห็นได้ว่าหากต้องการให้การทำงานของบัณฑิตอาสาในเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ในขั้นต้นต้องดำเนินการเรื่องของการดูแลอำนวยความสะดวกในเรื่องของสถานที่ทำงานในลักษณะสำนักงานที่เฉพาะเจาะจง และสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น โน้ตบุ๊ก หรือ คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ เพื่อให้บัณฑิตอาสาได้ทำงานได้อย่างสะดวก และมีความหมายในเชิงบทบาทมากขึ้น 2) การใช้สื่อในการทำงาน การทำงานของบัณฑิตอาสาที่ผ่านมามีการใช้สื่อออนไลน์ในช่องทางต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่และการสื่อสารระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือระหว่างบัณฑิตอาสาด้วยกัน แต่ในภาพที่พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้สื่อเหล่านี้ได้กลับมีบางพื้นที่ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ โดยในความพร้อมที่ต่างพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันจะขัดแย้งกันในการดำเนินการแต่ความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่มองว่าการใช้สื่อในการดำเนินงานปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสานั้นมีความจำเป็น มีความสำคัญ และจะเป็นตัวช่วยที่ดีในการดำเนินการพัฒนาและแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ นอกจากความต้องการมีสื่อในการทำงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมแล้ว บัณฑิตอาสาเองมองว่าควรมีการพัฒนาตัวของบัณฑิตอาสาในเรื่องของการทำหน้าที่สื่อให้สมบูรณ์ เพราะแต่ละคนที่เข้ามาทำหน้าที่บัณฑิตอาสาบางคนไม่มีความรู้เรื่องสื่อ 3) การมีคณะทำงานที่เป็นรูปแบบที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม จากข้อมูลพบว่าการดำเนินการที่ผ่านมาของบัณฑิตอาสาเป็นการทำงานในลักษณะการฝากงานโดยหน่วยงานต่างให้กับบัณฑิตอาสา ซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดของ ศอ.บต. แต่ไม่ได้มีการเชื่อมร้อยในลักษณะของการทำงานที่เป็นระบบ ส่งผลให้บัณฑิตอาสาไม่มีความชัดเจนในการทำงาน เช่น ขาดระบบการส่งต่องาน การส่งต่อข้อมูล ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ซึ่งคณะทำงานที่เป็นรูปธรรมมีผังโครงสร้างที่ชัดเจนจะช่วยทำให้การทำงานในฐานะผู้เชื่อมประสานของบัณฑิตอาสาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะการ

กำหนดโครงสร้างที่ชัดเจนจะทำให้ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่สามารถส่งต่อภารกิจการทำงานระหว่างกันได้ อย่างเป็นระบบ ซึ่งลดปัญหาความ “ไม่รู้” ความ “ไม่เข้าใจ” ลงไปได้ ความไม่รู้ความไม่เข้าใจที่เกิดขึ้น เกิดจากการให้สถานะและบทบาทที่ไม่ชัดเจนของบัณฑิตอาสา บางหน่วยงานมอบหมายงานให้ รายละเอียดที่ชัดเจน ในขณะที่บางหน่วยงานไม่เปิดเผยข้อมูลใดๆ แก่บัณฑิตอาสา ทำให้ปฏิบัติ หน้าที่ได้อย่างยากลำบาก ไม่สามารถส่งต่อข้อมูลให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้ จากข้อมูลดังกล่าวจะ เห็นว่าเรื่องของการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ที่ชัดเจนจะส่งผลที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสา ให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจนจะช่วยสนับสนุนให้บัณฑิตอาสา มีขอบเขตหน้าที่ของ ตนเองชัดเจน หน่วยงานหรือชุมชนรับรู้โดยทั่วไป ซึ่งนอกจากจะเกิดความร่วมมือในการทำงานแล้วยังเป็น ส่วนสำคัญที่ทำให้บัณฑิตอาสาได้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงานเพิ่มขึ้น

4) การสนับสนุนการทำงานของบัณฑิตอาสาของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) จากความเป็นมาที่กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าบัณฑิตอาสาเกิดขึ้นและอยู่ภายใต้การกำกับดูแล ของ ศอ.บต. หากแต่ในความเป็นจริงที่เกิดขึ้น บัณฑิตอาสาส่วนใหญ่รู้สึกว่าการทำหน้าที่ที่ผ่านมาไม่ได้ รับการดูแลเท่าที่ควรจะเป็น บางส่วนมองว่าบัณฑิตอาสาที่มีความสามารถชัดเจนเป็นทุนเดิมก่อนเข้า มาทำหน้าที่บัณฑิตอาสา จะเป็นกลุ่มที่ได้รับการดูแล และได้รับการสนับสนุนจาก ศอ.บต. เอง หรือ หน่วยงานราชการ องค์กรอิสระต่าง ๆ สามารถเข้าถึงแหล่งทุน สามารถเข้าถึงโครงการที่จะนำไป พัฒนาในพื้นที่ของตนเองได้ ในขณะที่บัณฑิตอาสาจำนวนมากไม่ได้มีความสามารถเช่นนั้น ด้วยภูมิ หลังที่แตกต่างกันนี้บัณฑิตอาสา มองว่า ศอ.บต. ควรให้การสนับสนุน ควรพัฒนาศักยภาพของบัณฑิต อาสาให้มีความสามารถใกล้เคียงกัน หรือ จัดให้มีการจัดการความรู้ มีการแลกเปลี่ยนรูปแบบการ ทำงานระหว่างพื้นที่ที่เข้มแข็งกับพื้นที่ที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ในลักษณะของการสนับสนุน ระหว่างกัน ดังนั้นในการทำงานของบัณฑิตอาสา ศอ.บต. ต้องมีการจัดการที่เป็นระบบ โดยให้การ สนับสนุนในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นในทีนี้ศักยภาพที่ต้องพัฒนาเร่งด่วน คือ เรื่องของความสามารถในการสื่อสาร และการสนับสนุนในเรื่องของการบริหารจัดการ ได้แก่ คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ หรือการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนให้กับบัณฑิตอาสา ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับบอภิวัดณ์ สมาธิ (2561:49) ที่ได้ ทำการศึกษาเรื่องการแก้ปัญหาความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา โครงการกำบังตึกวา และโครงการพาคนกลับบ้าน ที่ได้กล่าวถึงการใช้ทุนมนุษย์ที่เป็นลูกหลานของคนในพื้นที่ในการ กลับมามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยต้องมีการกำหนดแนว ทางการดำเนินการ รูปแบบโครงสร้างที่ชัดเจนในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความเต็มใจในการมีส่วน ร่วมในการพัฒนา

การแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากผลการวิจัยที่พบว่าเรื่องของการเผยแพร่รณรงค์นวัตกรรมตามขั้นตอนของการเผยแพร่รณรงค์นวัตกรรมที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามรูปแบบ STCRIE ประกอบด้วย

Set คือ การเตรียมความพร้อมในเรื่ององค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ได้แก่ การมีทีม (T-Team) การมีช่องทางสื่อสาร (C-Communication) การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริหารจัดการ (S-Support) และตัวแทนในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (R-Representative) ได้แก่ บัณฑิตอาสา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ Team คือ การทำงานร่วมกันระหว่างบัณฑิตอาสาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยต้องดำเนินการเป็นขั้นตอน คือ เริ่มที่การกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ระหว่างกันในการดำเนินงานอย่างชัดเจน จากนั้นจึงไปสู่ขั้นของการทำตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดซึ่งที่ผ่านมาในกระบวนการทดลองเผยแพร่รณรงค์นวัตกรรม บัณฑิตอาสาได้ทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนและผู้วิจัยซึ่งนับเป็นตัวแทนจาก ศอ.บต. จากนั้นนำไปสู่การสรุปและรายงานผล Communication คือ เรื่องของการสื่อสารซึ่งถือเป็นเครื่องมือที่เป็นหัวใจหลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการถ่ายทอดนวัตกรรม โดยคณะทำงานจะต้องกำหนดช่องทางในการสื่อสารที่จะใช้งานและผลการใช้งานแต่ละช่องทาง ซึ่งต้องมีการกำหนดเนื้อหาที่เป็นคอนเทนต์ที่สื่อสารเข้าใจง่ายในเวลาที่ยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ Support คือ การที่ ศอ.บต. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลบัณฑิตอาสาจะต้องจัดให้มีการพัฒนาเสริมสร้างทักษะและความพร้อมให้กับบัณฑิตอาสา ทั้งในเรื่องความรู้ Knowledge เรื่องทักษะที่จำเป็น Skill และเมื่อบัณฑิตอาสาที่มีความพร้อมที่จะทำหน้าที่หน่วยงานต้องสนับสนุนบัณฑิตอาสาในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการไม่ว่าจะเป็น วัสดุอุปกรณ์ สิ่งของจำเป็น งบประมาณ หรือกระทั่งสำนักงาน และ Representative คือ บัณฑิตอาสาที่จะต้องทำหน้าที่ในการถ่ายทอดนวัตกรรม ซึ่งต้องเริ่มต้นที่การฝึกอบรม จากนั้นนำผลการฝึกอบรมไปขยายต่อในฐานะของผู้ฝึกได้ เมื่อผ่านกระบวนการฝึกอบรมที่เป็นการเตรียมความพร้อมแล้ว บัณฑิตอาสาต้องทำหน้าที่ในการเป็นผู้รวบรวมข้อมูลเชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพจริงดังนั้นบัณฑิตอาสาต้องทำหน้าที่ในการเป็น กล่าวนคือต้องมีทักษะที่สำคัญ คือ การสื่อสารที่ดี เมื่อได้ข้อมูลจากขั้นตอนของการถ่ายทอดนวัตกรรมบัณฑิตอาสาต้องทำหน้าที่ในการรายงาน ผลการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมแก่คณะทำงานและหน่วยงานเจ้าของนวัตกรรมได้รับทราบ

Train คือ การฝึกอบรมและพัฒนาตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการในทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะในการสื่อสาร การพูดในที่ชุมชน การผลิตสื่อ การผลิตคอนเทนต์ต่างๆ

Create คือ การผลิตสื่อ คอนเทนต์ หรือ การเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่มีในรูปแบบเอกสารเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์รูปแบบต่างๆ ที่น่าสนใจ ซึ่งต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน สุขภาพ การศึกษา การทำงาน รวมถึงโอกาสพิเศษต่างๆ จากผลการวิจัยที่มอบหมายให้บัณฑิตอาสาทำหน้าที่ในการเผยแพร่นวัตกรรม โดยมอบหมายให้ผลิตคลิปทั้งหมด 8 คลิป ได้แก่ 1) การสำรวจคนไร้สัญชาติ/ไม่มีเลข 13 หลัก 2) สิทธิประโยชน์จากการมีเลข 13 หลัก 3) สายด่วนอุ่นใจ 1880 4) ช่องทางประชาสัมพันธ์ของ คอ.บต. 5) แนะนำภารกิจบัณฑิตอาสา 6) การเตรียมตัวเดือนรอมฎอน 7) นวัตกรรมจัดการลูกน้ำยุงลาย และ 8) นวัตกรรมเพื่อนข้างบ้าน จะเห็นได้ว่าคลิปที่ 1-6 เป็นคลิปการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์ เพื่อฝึกให้บัณฑิตอาสาคุ้นเคยกับการทำคลิปอย่างง่าย จากนั้นจึงมอบหมายให้ทำคลิปที่เป็นนวัตกรรมเป็นคลิปที่ 7-8 ได้แก่ นวัตกรรมจัดการลูกน้ำยุงลาย ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ต้องการถ่ายทอดให้ชุมชนได้จัดการนำเอาสมุนไพรมหาโจหอที่หาได้ในชุมชนมาจัดการกับยุงลายที่เป็นพาหะนำโรค และนวัตกรรมเพื่อนข้างบ้าน ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ต้องการถ่ายทอดให้ชุมชนได้ร่วมกันดูแลเพื่อนบ้านในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้มอบหมายข้อมูลนวัตกรรมให้บัณฑิตอาสาจัดทำคลิปและเก็บไว้ดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมผ่านขั้นตอนทั้ง 6 ของการถ่ายทอดนวัตกรรม จากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกระบวนการนำไปสู่การสรุปรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ส่งผลต่อกลุ่มเป้าหมายในการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของภาครัฐ

Relationship คือ การสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนในกรณีที่ผู้ดำเนินการไม่ใช่บัณฑิต Integration of innovation diffusion and public relations acting by Roger's procedure คือการดำเนินการแพร่กระจายนวัตกรรมตามแนวทางของโรเจอร์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน และขั้น Evaluation คือ การประเมินระหว่างดำเนินการแต่ละขั้นเพื่อที่จะแก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินการ และการประเมินหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ เพื่อสรุปผลการแพร่กระจายนวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 1 บัณฑิตอาสาต้องทำหน้าที่ในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ซึ่งเป็นขั้นพื้นฐานที่ผู้ถ่ายทอดนวัตกรรมต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมให้กับประชาชนผู้รับการถ่ายทอดนวัตกรรม เช่น ประโยชน์ที่เกิดขึ้น หรือผลจากการใช้หรือรับนวัตกรรม เป็นต้น ในขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการที่ให้ผู้รับนวัตกรรมเกิดความสนใจ สนใจยอมรับ ข้อมูลที่ผู้เผยแพร่นวัตกรรมได้ถ่ายทอด ซึ่งหากสามารถดำเนินการกับผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดในชุมชน เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาเกิดความสนใจและเปิดการยอมรับจะทำให้ง่ายที่จะสามารถทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นในพื้นที่ได้ต่อไป ในการเผยแพร่นวัตกรรมในขั้นตอนนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการนำเสนอ กล่าวคือต้องมี “ศาสตร์” คือความรู้ และต้องมี “ศิลป์” คือ ทักษะความสามารถในการถ่ายทอด ซึ่งจากข้อมูลพบว่าบัณฑิตอาสาส่วนใหญ่สามารถนำเสนอข้อมูลใน

ลักษณะดังกล่าวได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังมีส่วนสำคัญที่ต้องการพัฒนา ได้แก่ ทักษะในการสื่อสารซึ่งได้แก่ ทักษะการพูดในที่ชุมชน เพราะมองว่าเป็นทักษะสำคัญในการที่จะถ่ายทอดข้อมูลที่จะนำไปสู่การสร้างความรู้ ความเข้าใจในประโยชน์ หรือ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมที่ต้องการเผยแพร่

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในขั้นตอนการสร้างความรู้ความเข้าใจในตัวนวัตกรรม เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในขั้นที่ 1 นี้ ผู้ถ่ายทอดนวัตกรรมจะต้องมีทักษะสำคัญ คือ การสื่อสาร เพื่อให้การถ่ายทอดมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความเข้าใจ และจุดใจให้เกิดความสนใจในการยอมรับนวัตกรรมได้ แต่ในการดำเนินการที่ผ่านมาตัวบัณฑิตอาสาส่วนใหญ่ขาดความพร้อมในการดำเนินการเพราะขาดทักษะการสื่อสาร

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการจุดใจ ในขั้นนี้ผู้ถ่ายทอด คือ บัณฑิตอาสาและผู้รับนวัตกรรมคือบุคคล หรือกลุ่มบุคคลในชุมชน ต้องทำการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างความต้องการของชุมชนกับลักษณะเฉพาะของนวัตกรรม ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับข้อมูลที่ทำให้สามารถเปรียบเทียบข้อมูลเบื้องต้นเพื่อตัดสินใจเลือกใช้นวัตกรรม เช่น ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้นวัตกรรม ความเป็นไปได้ของการใช้นวัตกรรมในพื้นที่นั้น ๆ ความสะดวกในการใช้ และผลที่จะได้รับจากการใช้นวัตกรรมนั้น เป็นต้น ซึ่งในประเด็นนี้เรื่องของสื่อจะเข้ามาามีบทบาทสำคัญเพราะเป็นเรื่องของข้อมูลที่มีจำนวนมาก หากใช้การพูดสื่อสารโดยวาจาเพื่อการสร้างความรู้ความเข้าใจเพียงวิธีการเดียวอาจไม่ครอบคลุมข้อมูลทั้งหมด และไม่น่าสนใจจากการรับข้อมูลที่ยืดเยื้อ ซึ่งหากใช้วิธีการสื่อสารด้วยวาจาเพียงอย่างเดียวอาจเกิดการปฏิเสธนวัตกรรมในขั้นตอนนี้ได้ ดังนั้นในขั้นตอนนี้บัณฑิตอาสาจะต้องพัฒนาทักษะในการผลิตและสร้างสรรค์สื่อที่ทันสมัย สามารถสร้างคอนเทนต์ที่เข้าใจง่าย ใช้เวลาไม่นานในการถ่ายทอดข้อมูล

นอกจากนี้ผู้ดูแลบัณฑิตอาสาจาก ศอ.บต. เอง ยังได้กล่าวถึงแนวทางในการดูแลบัณฑิตอาสาในเรื่องของการพัฒนาทักษะเหล่านี้ โดยระบุว่าหน่วยงานไม่ได้มีงานในการดูแลบัณฑิตอาสาให้มีการทำงานที่สะดวก หากแต่ในการดูแลคนจำนวนมากย่อมไม่ทั่วถึง ซึ่งในการพัฒนาทักษะการผลิตสื่ออย่างง่ายเป็นประเด็นที่เห็นด้วยในการที่จะช่วยทำให้การเผยแพร่วัตกรรมของหน่วยงานหรือหน่วยราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทำได้ง่ายและเกิดผลลัพธ์ที่ดีในการดำเนินการ

กล่าวโดยสรุปการดำเนินการเผยแพร่วัตกรรมในขั้นที่ 2 ผู้เผยแพร่นวัตกรรมหรือบัณฑิตอาสาจะต้องมีทักษะที่สำคัญเป็นตัวช่วยในการดำเนินการ คือ ทักษะในการผลิตคอนเทนต์เพื่อเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ต่าง ๆ นอกเหนือจากการใช้สื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ทางเดียว หรือการตอบโต้สองทางอย่างที่ผ่านมา เป็นการนำเสนอเป็นคอนเทนต์เพื่อดึงดูดความสนใจในตัวนวัตกรรมในภาพกว้างในเวลาที่รวดเร็ว ซึ่งมีข้อดี คือ ไม่เหน็ดเหนื่อย มีความน่าสนใจติดตามได้มากกว่าการสื่อสารด้วยเอกสาร ด้วยวาจา การทำเวทีชุมชน เหมือนที่ผ่านมา

สำหรับขั้นตอนที่ 3 ขั้นการตัดสินใจซึ่งเป็นขั้นตอนที่เกิดการยอมรับนวัตกรรมโดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแล้ว ชุมชนต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มชาวบ้านที่ตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมกับกลุ่มที่ต้องใช้นวัตกรรม และนำไปสู่ขั้นที่ 4 คือการยอมรับโดยในขั้นตอนนี้นวัตกรรมจะถ่ายทอดจากแหล่งต้นตอ (Source) ซึ่งได้แก่ บัณฑิตอาสาผู้ถ่ายทอดนวัตกรรม ผู้นำชุมชนผู้มีอำนาจตัดสินใจ และกลุ่มแกนนำชาวบ้านที่ต้องนำร่องในการใช้นวัตกรรม โดยมีข้อมูลที่ถ่ายทอด (Message) ซึ่งได้แก่ การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม และรายละเอียดของนวัตกรรม ผ่านช่องทางสื่อกลางการติดต่อ (Channels) วิธีใดวิธีหนึ่ง ไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นชาวบ้านผู้ใช้นวัตกรรม (Receiver) ไปสู่ขั้นตอนที่ 5 ขึ้นนำไปใช้ โดยกลุ่มชาวบ้านผู้ใช้นวัตกรรมจะต้องดำเนินการใช้นวัตกรรมเป็นระยะเวลาหนึ่งก่อนเพื่อเข้าสู่ขั้นตอนที่ 6 คือ ขั้นการยืนยัน กลุ่มชาวบ้านผู้ใช้นวัตกรรมทำการประเมิน วิเคราะห์ผลจากการทดลองใช้นวัตกรรม ซึ่งในขั้นตอนที่ 3-6 นี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มองว่าการดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับขั้นที่ 1 และ 2 คือ ต้องใช้สื่อในการทำความเข้าใจ ต้องใช้ทักษะในการพูดคุยเพื่ออธิบายและให้ข้อคิดเห็นในการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรม ดังนั้นผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดนวัตกรรมได้แก่ บัณฑิตอาสาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะ 2 ด้านอย่างเร่งด่วน คือ ทักษะการพูดในที่ชุมชน และทักษะในการผลิตคอนเทนต์ผ่านสื่ออย่างง่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเผยแพร่ นวัตกรรมของ Rogers, 2003: 171-194) ที่กำหนดว่าการเผยแพร่ นวัตกรรม ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการในการให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญและเป็นพื้นฐานในการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม อันได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของนวัตกรรม เรื่องของกระบวนการนวัตกรรม และเรื่องประโยชน์ที่จะเกิดจากการใช้นวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้รับนวัตกรรม ซึ่งผู้ดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมต้องทำการพิจารณาถึงความสอดคล้องของตัวนวัตกรรมในเรื่องของความต้องการของสังคมกับลักษณะเฉพาะของนวัตกรรมว่าสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้ผู้รับนวัตกรรมจำเป็นต้องได้รับข้อมูล เพื่อใช้ในการพิจารณาเปรียบเทียบในการตัดสินใจเลือก หรือยอมรับนวัตกรรม เช่น ข้อมูลค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดจากการใช้ หรือไม่ใช้นวัตกรรม ความสะดวกสบายความเป็นไปได้ในการเข้าถึงนวัตกรรม ความเป็นไปได้ในการใช้นวัตกรรมในชีวิตประจำวัน หรือสังคม และผลที่จะเกิดจากการใช้ หรือไม่ใช้นวัตกรรม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนของการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม ในขั้นตอนนี้เป็นเรื่องของการดำเนินการให้เกิดการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม โดยผู้ที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมต้องเป็นผู้ดำเนินการประกาศให้ผู้ที่ต้องใช้นวัตกรรม ซึ่งอาจเป็นสมาชิกในชุมชน สมาชิกในองค์กร

ครอบครัว ได้รับรู้ หรืออาจเป็นเรื่องของการยอมรับนวัตกรรมโดยตัวบุคคล ผู้ที่ยอมรับนวัตกรรมต้องสื่อสารให้ผู้ถ่ายทอดนวัตกรรมได้รับรู้ว่ามี การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมนั้นๆ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนการยอมรับนวัตกรรม ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม โดยผู้ที่ถ่ายทอดนวัตกรรมจะทำการถ่ายทอดนวัตกรรมให้กับบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร ชุมชน หรือสังคมที่แจ้งว่าตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมจะได้รับการถ่ายทอดนวัตกรรมจากแหล่งต้นตอของนวัตกรรม หรือ Source โดยจะดำเนินการถ่ายทอดข้อมูล หรือ Message ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม และรายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ของนวัตกรรม ผ่านไปยังผู้รับทางสื่อกลางในการส่งต่อข้อมูล หรือ Channels ด้วยวิธีการที่เลือกใช้ ไปสู่ผู้ใช้นวัตกรรมซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย หรือ Receiver ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทักษะคติ วิธีการของผู้ใช้นวัตกรรมนั้นๆ ซึ่งท้ายที่สุดจะนำไปสู่การตัดสินใจในการยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการนำนวัตกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดไปใช้ ซึ่งจะดำเนินการโดยกลุ่มผู้รับนวัตกรรม เมื่อมีการใช้นวัตกรรมไประยะหนึ่งแล้ว ผู้ใช้นวัตกรรมจะทำการตัดสินใจโดยข้อมูลที่ตนเองวิเคราะห์ ประเมินผลจากการใช้ว่ามีความเป็นไปได้ที่จะทำการยืนยันนวัตกรรมหรือไม่

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นตอนการสรุปยืนยันรับนวัตกรรม เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ดำเนินการโดยผู้รับนวัตกรรมว่า จากการทดลองใช้นวัตกรรมมีข้อดี ข้อด้อย จุดเด่น จุดด้อย เกิดผลในทางบวกหรือลบอย่างไร ซึ่งหากมีผลดีมากกว่าผลเสียผู้ใช้นวัตกรรมจึงจะตัดสินใจยืนยันนวัตกรรมนั้น

ซึ่งการดำเนินการเผยแพร่ นวัตกรรมตามแนวทางของโรเจอร์สามารถดำเนินการสร้างความตระหนักและความเข้าใจในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ สอดคล้องกับ Rivi Frei Landau (2022) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนในช่วงที่เกิดเหตุการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 ซึ่งมีข้อจำกัดในเฟียร์วังป้องกันโรคทำให้ ไม่ได้มีการพบเจอกันระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน ส่งผลให้การเรียนการสอนต้องหยุดชะงักลง ผู้เกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาทางออกในประเด็นนี้ จึงได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการใช้การเรียนการสอนขึ้นซึ่งมีการกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนผ่านมือถือ (Mobile Learning) ซึ่งครูผู้สอนเองมีความรู้และวิธีการเกี่ยวกับเรื่องนี้แล้ว หากแต่ยังขาดวิธีการปรับใช้และเรื่องของการจัดการกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนผ่านมือถือ (Mobile Learning) จึงต้องมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการยอมรับการจัดการเรียนการสอนผ่านมือถือ (Mobile Learning) โดยใช้ของทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation) ของ Rogers ผลการศึกษาวิจัยพบว่าเมื่อมีการดำเนินการตามทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรมของโรเจอร์ส่งผลให้ผู้เรียนและครูผู้สอนมีการยอมรับวิธีการจัดการเรียนการสอนผ่านมือถือ ทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ที่มีเหตุการณ์ที่เป็นอุปสรรค เช่น โควิด 19

จะเห็นได้ว่าผลการวิจัยได้ตอบโจทย์ความต้องการในการทำงานของบัณฑิตอาสา ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการทำหน้าที่สร้างความเข้าใจเรื่องต่างๆ ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดความเข้าใจเล็ก ๆ ของชาวบ้านในชุมชน ดังนั้นการเตรียมการดำเนินการรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องทำตามแนวทาง STCRIE สอดคล้องกับที่ Rogers (2003: 11-31, 35-38) ได้กล่าวถึง ปัจจัยแวดล้อมประกอบในการถ่ายทอดนวัตกรรม ได้แก่ 1) ปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นผู้ตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม 2) ระบบสังคม ในเรื่องของระบบสังคมจะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยแวดล้อมที่จะส่งผลให้เกิดการยอมรับ หรือ การปฏิเสธนวัตกรรม โดยที่สังคมสมัยใหม่กับสังคมสมัยโบราณหรือสังคมประเพณีจะมีการยอมรับนวัตกรรมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ สังคมสมัยใหม่จะมีการยอมรับนวัตกรรมที่เข้ามาได้เร็วกว่าสังคมสมัยโบราณหรือสังคมประเพณี และ 3) การสื่อสาร ปัจจัยด้านการสื่อสารนี้ไรเจอร์มองว่า เรื่องการสื่อสารเป็นเรื่องสำคัญที่จะส่งผลต่อการยอมรับนวัตกรรม เนื่องจากกระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรมจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการตั้งแต่จุดเริ่มต้นไปจนถึงขั้นตอนสุดท้ายของการดำเนินการ ซึ่งในขั้นตอนของการยอมรับนวัตกรรมการสื่อสารด้วยช่องทางที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อการดำเนินการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมได้มาก เพราะจะเป็นกระบวนการกระตุ้นความสนใจในตัวนวัตกรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะได้ผลที่ดีกว่าการสื่อสารที่มีข้อจำกัดซึ่งส่วนใหญ่ดำเนินการผ่านสื่อบุคคลเพียงทางเดียว และเรื่องของการยอมรับนวัตกรรมที่จะถ่ายทอดจากแหล่งต้นตอ (Source) ซึ่งได้แก่ ผู้ถ่ายทอดนวัตกรรม ผู้มีอำนาจตัดสินใจ และกลุ่มนำร่องในการใช้นวัตกรรม โดยมีข้อมูลที่ถ่ายทอด (Message) ซึ่งได้แก่ การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม และรายละเอียดของนวัตกรรม ผ่านทางสื่อกลางการติดต่อ (Channels) วิธีใดวิธีหนึ่ง ไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใช้นวัตกรรม (Receiver) ดังนั้นการเตรียมความพร้อมในเรื่องของ คน ช่องทางการสื่อสาร การสนับสนุน และตัวบัณฑิตอาสาที่ทำหน้าที่หลักจึงมีความสำคัญ

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากการศึกษาการดำเนินการตามรูปแบบ STCRIE จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาใน 4 ประเด็น ได้แก่

1) เรื่องของการมีคณะทำงานที่เป็นรูปธรรม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนให้กับบัณฑิตอาสาและตัวแทนจากหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

2) เรื่องของการมีช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรดำเนินการกำหนดและจัดให้มีช่องทางที่ชัดเจนในการติดต่อสื่อสารในการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

3) เรื่องของการสนับสนุนการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

4) เรื่องของการพัฒนาตัวบัณฑิตอาสาในศักยภาพด้านต่างๆ เช่น การพูดการสื่อสารในที่สาธารณะ การผลิตสื่อ คอนเทนต์ออนไลน์ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาพบว่า บัณฑิตอาสา มีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ในการถ่ายทอดนวัตกรรม การบูรณาการ การแพร่กระจายนวัตกรรม และการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งตามแนวคิดของโรเจอร์แล้วบัณฑิตอาสา คือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงควรกำหนดสถานะและค่าตอบแทนที่เหมาะสมเพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับบัณฑิตอาสา

3. ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาที่ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดขอบเขตการดำเนินงาน จากนั้นจึงนำผลที่ได้ดำเนินการต่อกับเป้าหมายเป็นระยะ ซึ่งบางประเด็นอาจไม่สามารถตอบโจทย์ของปัญหาการวิจัยได้อย่างยั่งยืน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้วิจัยที่สนใจประเด็นนี้จึงควรดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการได้ร่วมกันกำหนดทิศทางที่ควรจะเป็นตามสถานการณ์และประสบการณ์ของผู้ร่วมกระบวนการ เพื่อที่จะให้ผลการวิจัยมีความยั่งยืน และสามารถดำเนินการต่อได้อย่างต่อเนื่อง